

Katero je v tej stvari krepko podpirala tudi slovenska socialna demokracija, priklonila Kranjski ne samo tiste stajerske kraje, ki ležijo ob Savi, marveč cele tri okraje. Vse tisto ozemlje, kjer se koplje premog, naj se odvzame Stajerski in prikloni Kranjski. Celo oni dve občini iz kozjanskega okraja, kjer se tudi koplje premog, niso smeli ostati pri Stajerski. Tudi bo Stajerska izgubila največje davkoplačevalce. Za vse to gre zahvala demokratom in samostojcem, v kojih ime je to nesrečno uredbo podpisal samostojni poglavar minister Pucelj. Tem ljudem in njihovim socialnodemokratskim pomagačem gre tudi zasluga, in zahvala za to, da bo izvršitev centralizma in upravne razdelitve države povzročila ne milijonske, marveč milijardne stroške, katere bo moralo plačati ljudstvo.

Petdesetletnico je obhajal dne 30. aprila odlični naš pristaš g. Filip Galunder, veleposestnik pri Sv. Križu n. Mariboru. Slavljence je znan ne samo po celem mariborskem okraju, ampak po vsej Sloveniji radi svoje nemahljive zvestobe in značajnosti. Slovenskemu narodu in katoliški cerkvi, kmetskemu stanu in naši stranki je g. Galunder prava dika in ponos. Galunder je mož dela. Več desetletij je stal ob jezovni meji trdno na braniku za brambo pravice slovenskega naroda. Mnogo je delal za narod, mnogo prestal, a narodni značaj njegov se ni omajal niti za picico. Galunder je odločen katolik. Ne sramuje se povsod, tudi pred celim svetom pokazati svoje iskreno versko prepričanje. V boju za sveto katoliško stvar je naš Filip jeklen, neizprosni. Ta on ne pozna nikakega kompromisa! Slovenska kmetska zveza, in Slovenska ljudska stranka pa šteje očeta Galundera med svoje najboljšje, najzvestejše in najvstrajnejše bojovníke. Kar je naš Filip storil, žrtvoval in pretrpel za našo krščansko ljudsko stranko, to se ne da kratko popisati. Delaven je v domači občini in sosesčini, sodeluje v vodstvu naše stranke, pride z visokega Kozjaka k vsaki seji v Maribor in celo v Ljubljano, in tam odkrito pove svoje mnenje. O Galunderovi gostoljubnosti, darežljivosti in ljubezni do bližnjega bi se lahko zapisalo celo knjigo. A pri njem velja vedno rek: Kar da desnica, ne ve levičar. In božji, bogati božji blagoslov radi tega vedno rosi nad Galunder-Požganovo hišo. Naš Filip pa ni samo dober Slovenec, značajen katolik, zvest pristaš stranke in oče revežev, ampak tudi izborni, res napreden gospodar. Le poglejte si njegova poslopja, posebno njegove hleve, živino, čebelnjak, polja, vinograde. . . . In ko je bil oče Galunder dolga leta župan lepe križevske občine! Brezplačno je opravljal posle župana, nešteto potov je napravil zastoj, skrbel za dobre ceste itd. Nad 10 let je opravljal težavno župansko službo. Njegova občina je danes vzgled vsem drugim v okraju. Lansko leto je vsled prevelike zaposlenosti odločil to mesto. Čudimo se, da je politična oblast tako hladno vzela njegov odstop na znanje. Ne vrstice pohvale — katere si sicer ne želi, pa si jo v polni meri zasluži — mu oblast ni privoščila. Filip Galunder je član mariborskega okrajnega zastopa, krajnega šolskega sveta, odbora kmetijske podružnice in mnogih društev. V načelstvu Kmetijske zveze je že od njene ustanovitve. Temu izrednemu možu, ki je poln vrlin, čegar srce gori že od mladosti za narod ne in verske svetinje, temu odličnemu somišljeniku in prijatelju kliče naša stranka, kliče «Slov. Gospodar» z vsemi svojimi tisočimi naročniki in prijatelji: Dobri Bog, ohrani nam Filipa Galundera še mnoga leta! — t.

Umrl je dne 2. t. m. po kratki bolezni v visoki starosti 78 let znani šolski ravnatelj v pokoji, častni občan občine Krčevina pri Mariboru, g. M. I. Nerat. Rajni je bil izborni šolnik, mnogoletni nadučitelj ljudske šole v Krčevini-Lajtersberg pri Mariboru, slovenski pisatelj in odlični vzgojevalec naše šolske mladine. Svetila mu večna luč!

Umrla je v Luščekivasi pri Poljčanah vzgledna žena in mati Ivana Zorko. Kako je bila rajna priljubljena je pokazal njen pogreb. Zapušča osem nepreskrbljenih otrok. Svetila ji večna luč!

Bridka izguba je zadela ugledno hišo Fužirjevo na Lepi nji pri Mozirju. Umrla jim je hčerka Kristina, stara komaj 21 let. Ravno 1. majnika je imela lep pogreb. Bila je vneta Marijina družbenica in tudi odbornica Dekliške zveze. Počivaj miru!

Umrla je dne 24. aprila pri Sv. Barbari v Haložah dobra mati in žena Jožeta Plohl v Paradižu. Dalje časa je že bila bolna, nazadnje so jo pa našli mrtvo na pragu. Bila je zvesta čitateljica «Slov. Gospodarja». Naj v miru počiva! — Dne 25. aprila pa je po daljši in mučni bolezni umrla Barbara Vidovič, tudi iz Paradiža. Pokojnica je bila mnogoznana kuharica po gostijah, od česar je bila na starost oslepla popolnoma. Naj obe blagi ženi počivata v miru!

Demokratski poslanec obsodil Puceljevo ministrovanje. V finančnem odboru je naglašal naš poslanec Pušenjak potrebo kmetijskih šol in predlagal, da se postavi 1 milijon dinarjev v proračun za kmetijske šole. Na ravno isti seji finančnega odbora se je lotil Puceljevega ministrovanja demokratski poslanec Milan Pribičević (brat ministra Svetazarja Pribičevića) in očital Pucelju, da je sestavil proračun poljedelskega ministristva samo za Srbijo ter Črno goro, da je čisto prezrl in zanemaril zadružništvo, da ne štiti kmetov v služaju nesreč, suše, povodnji itd. Pribičević je porinil Pucelju pod nos, da je njegovo ministrovanje za nič in da bo on glasoval proti proračunu poljedelskega ministristva, ako bi ne bil član vladne stranke. Ako sami demokrati grajajo in uničujevali obsojajo svojega vladnega — slabostojnega brata, potem je Puceljevo ministrovanje gotovo obsodbe vredno!

Davčne knjižice, Poslanec dr. Hohnjec se je pretekli mesec zopet obrnil na finančno delegacijo v Ljubljani v zadevi davčnih knjižic ter je sporočil želje in zahteve

naših davkoplačevalcev, zlasti kmetskega ljudstva. Dobil je od finančnega delegata g. dr. Savnika ta-le odgovor, ki ga objavimo doslovno: «Na Vaše cenjeno pismo mi je čast Vas obvestiti, da je bilo v novem času davčnim uradom že ponovno naročeno, naj vsaki stranki na zahtevo izroče davčno knjižico ter naj v njo vpišejo tako predpis, kakor tudi vsa plačila za tekoče leto. Nimam torej nobenega povoda za nadaljne splošne odredbe. Ker sem pa prepričan, da davčni uradi to naročilo vobče upoštevajo, prosim, da mi blagovolite naznaniti konkretne slučaje, v katerih se to ni zgodilo, da mi bo mogoče dotične uradnike staviti na odgovor. Dr. Savnik L. R.» — Iz navedenega pisma je razvidno, kaj je našim davkoplačevalcem ukrenti, da bodo i v bodoče vedeli za predpisane svote davščin. Davkoplačevalci naj povsod zahtevajo knjižice in uradniki naj vpišejo predpis in tudi plačila za tekoče leto. Ako bi se uradniki kateregakoli davčnega urada tej zahtevi upirali, naj to nemudoma sporočijo davkoplačevalci celjskemu ali mariborskemu tajništvu SLS, kjer se bodo zbirale pritožbe ter se dostavile g. poslancu.

Kako beograjski centralizem blagodejno deluje med slovenskimi Prekmurci. Naše Prekmurje se bori že ves čas, kar pripada pod Jugoslavijo, za železniško zvezo z zunanjim svetom. Posebno gornji del Prekmurja ima silno slabe prometne razmere. Ako hočejo ljudje iz okoliš Sv. Benedikta ali Sv. Jurija priti v Maribor, potrebujejo, ako ni tranzita čez Radgono, cel dan hoda, da pridejo do Dolnje Lendave ali do Ormoža. Dosedaj so imeli Prekmurci železnico od Murske Sobotice do Hodoš ob madžarski meji. Nedavno pa je došla zapoved, da morajo vse telefonske in železniške signalne aparate in drugo železniško opremo na tej železnici odstraniti. Res so začeli te stvari odstranjevati (demonstrirati) in jih voziti v Srbijo. Namesto, da bi sedanja demokratsko-samostojna vlada začela graditi železnico Murska Sobotica—Ljutomer—Ormož, pa še obstoječo progo uničuje. — Tako se naravnost norčuje beograjski centralizem iz ubogih slovenskih Prekmurcev. In pod vodstvom notarja Koderja in drugih demokratskih uradnikov in učiteljev bi demokratska stranka rada dobro prekmursko ljudstvo pridobila za se in za lažnivo Samostojno. Železnica Murska Sobotica—Hodoš je svari leni, kam nas hoče zavesti samostojni in demokratski centralizem.

Slabostojni atek. Iz Vitana pri Srebišču nam poročajo: Naš atek Tomažič so zadnje čase postali hudi tudi na odbornike lastne občine ter grozijo vsakemu, da ga bodo odstavili, če se ne bo poboljšal. Res velik mogotec to! Sprl se je s celo faro; nikdo noče poslušati, kar velijo. Pa vitanskim odbornikom se ni treba bati, vsem bodi povedano, da bo tudi ateku odklenkalo, ko se uvede od slabostojnih samih skrupulana nova uprava, ki predvideva večje občine. Ateku pa bodi povedano, da njega niti njegovi najbližji pristaši ne marajo več, ker so atek postali še bolj slabostojni, ko vsi vodje in očetje slabostojne stranke. — Vitančani pomnite, slabostojna stranka, to je stranka, ki je kriva hude draginje in visokih davkov, bo pri prihodnjih volitvah pri Sv. Bolfenku pokopana, pa se ji z novimi zvonovi zvonilo ne bo, ker so atek rekli, da za zvonove ne dajo nič.

Ker so se pri nekaterih zavrtkih «Glasnika» štev. 5 med potovanjem na železnici zgubili naslovi in prišli zavrtiki nazaj, ne da bi upravništvo znalo, od kod, prosi upravništvo, da se kmalu pogrešani «Glasnik» reklamira. — Upravništvo «Glasnika».

Sv. Janez Nepomučen na Radlju pri Marenbergu. Kakor vsako leto se obhaja tudi letos spomin sv. mučenca Janeza Nepomučenega pri romarski cerkvi Sv. Janeza Nepomučenega na Radlju po sledečem vspredu: Nedeljo, dne 14. maja, ob 10. uri predpolde sv. opravilo, dve sv. maši. Ob 2. uri popoldne pete litanije Marijine. Ponedeljek, dne 15. maja, ob 6. uri sv. maša. Ker vsled nove meje ne prihajajo procesije z onstran Radelja, izostanejo na predvečer večernice ob šestih. Torek dne 16. maja god sv. Janeza Nepomučenega, ob 6. uri prvo sv. opravilo, nato je več sv. maš, med tem prihajajo procesije. Ob 10. uri slovesno sv. opravilo. Sreda, dne 17. maja ob 6. uri sv. maša. Torek, dne 16. maja se vrši po končani cerkveni slovesnosti na prostem pod lipo sestanek Mladinskih zvez in Dekliških zvez. Vabljeni so mladinska izobraževalna društva obmejnih Slovencev v Drav. dolini.

Konjiško orlovsko okrožje napravi tudi letos izlet na Brinjevo goro v nedeljo, dne 14. t. m. Ob pol 11. uri pridiga in sv. maša, nato zunaj cerkve zborovanje z govori, deklamacijami in petjem. Bratje, pridite! Pristrčno vabljeni vsi prijatelji našega orlovstva! Bog živi!

Petnajstletnica Kmetijske podružnice in druge zanimivosti iz Dobrne. Nedelja, dne 30. aprila je bila kaj živahna. Po ranem opravilu je bil občni zbor tukajšnje kmetijske podružnice, ki baš letos obhaja svojo 15 letnico. Načelnik, župnik Kukovič je podal kratko sliko delovanja podružnice, kateri načeljuje od njenega početka, torej 15 let. Potem se poslovi od načelnictva in je bil izvoljen enoglasno za načelnika gospod upravitelj Jankovič, ki se v znešenih besedah spominja blagoslovene delovanja odstopivšega načelnika, kateremu se vsi pristrčno zahvaljujejo. Potem ste bili še dve velevažni seji šolskega sveta in Posojilnice. Popoldne ob 3. uri se je pa zbral občinski odbor k slavnostni seji, pri kateri je gospod župan izročil novoimenovanima čast. članoma lepo izdelane diplome. Peta seja je bila potem pri Korenu, ki je precej dolgo trajala in je bila pač najbolj vesela.

Novice in zanimivosti od Sv. Kunigunde na Poh. Minuli mesec se je smrtno ponesrečil v «Windischgrätzovem» gozdu nad Lokanjo Janez Rožič. Pri delu se je sprožila proti njemu skala in je pri pobegu pred skalo

padel tako nesrečno po hloh, da si je razbil glavo. Odpeljali so ga takoj v konjiško bolnišnico, kjer je kmalu izdihnil. Rajni je bil s celo družino vred nad vse vzoren kristjan in dasi ubog delavec, je bil naročen na «Slov. Gospodarja», «Domoljuba», «Bogoljuba» in «Glasnik». — Naš vpokojeni g. župnik Selih leži težko bolan v postelji 20 mesecev. — Naša župnija je naročena na 38 «Gospodarjev», 3 «Straže», 11 «Glasnikov», 11 «Bogoljubov», 9 «Domoljubov», 1 Slovenca.

Zrtev alkohola. Na Ponikvi ob južni železnici je opravljal posel selskega pismonoše neki goriški begunec Ivan Obič, pristojen v Cirkno. Služil je mesečno po 1400 K in bi kot samec s to plačo lahko živel, ker je skoro vso hrano dobival zastoj med potoma pri strankah, ko bi ne bil prevelik častilec kralja alkohola. Ker mu mesečna plača za pijačo ni zadostovala, je na zvit način pri raznašanju denarja strankam na odrezku ali kuponu popravil številke in jim na ta način poneveril velike svote. Namesto 500 dinarjev je izplačal samo 50 dinarjev, drugo je pa pridržal. Neki stranki je dal kar podpisati potrdilo denarja, 300 D, pa ni nič izplačal, in dejal, da ga bo prinesel drugi dan itd. Tej goljufiji je pa prišla na siedo gđ. poštna odpraviteljica Belar, ki je z obvestilom orožništva Obitu posušila vir dohodkov za alkoholni davek. Za koliko je ogoljufal stranke, še ni znano. Obita so vpetek, dne 28. aprila, odvedli orožniki v Celje.

Umor v Pišecah. V Pišecah je bila v noči od 26. na 27. aprila umorjena 65letna Antonija Bertole. Ko se je vračala iz hleva, jo je nekdo pred hišo ubil. Zločinca zasledujejo.

Vlak povozil dve osebi. V Glincah na Kranjskem je vlak povozil 13letnega delavčevega sina Antona Trampuža. Deček se bori s smrtjo. V Brežicah je pa vlak povozil 40letnega vojnega invalida Ivana Medvedca iz Bojsnega. Ni upanja, da bi okrevl.

Nepoznan mrtvec. Dne 1. t. m. so našli lovci pod planino med «Hausenbichlerjevo» in «Lovsko» kočo mrtvo truplo kakega 50 do 60 let starega moža. Truplo je tamkaj ležalo nekako pet dni. Mrtvec je imel na sebi nov nahrbtnik, nekoliko višje so pa našli dežnik. Mož se je brčias spodrsnilo in je pri tem padel na skalo ter se ubil. Imena ponesrečenca še doslej niso mogli dognati.

Orožnik — zblaznel. Poveljniku orožniške postaje v Vilič selu na Hrvatskem Miletu Klemen, se je zmrazil um. Prišel je v tamošnjo gostilno, a jo je zopet kmalu zapustil. Še predno je bil zaloputnil vrata za seboj, je s svojo puško ustrelil gostilničarja Kukuruzoviča, njegovo ženo je pa dvakrat zabodel z bajonetom, nakar je odšel. V sosedni hiši je pa ustrelil kmeta Stefana Kraljeviča. Oddal je še več strelav na sosedne hiše, nakar je odšel v bližnji gozd. Po noči je še ustrelil orožnika Turkalja ter se na bližnjem pokopališču samega sebe ustrelil. Umore je izvršil v blaznosti.

Za sklad KZ je poslal g. župnik M. Gaberc iz Sv. Križa nad Mariborom 200 K. Bog živi!

Na veliko prodajo trdke Franc Mastek v Mariboru, Glavni trg št. 16, se opozarja!

Iz poglavja o usodi naših fantov vojakov.

[Proti vojaški podivjanosti.]

Interpelacija narodnih poslancev Zebota, dr. Hohnjca in Pušenjaka na gospoda ministra vojne in mornarice generala Vasiča v zadevi usmrtitve vpoklicanega vojaka Cvetko, dne 19. aprila 1922 na kolodvoru v Slov. Bistrici.

Dne 19. aprila 1922 ob 16. uri 10 minut sta na postaji Slovenska Bistrica (glavni kolodvor) izstopila iz potniškega vlaka, ki pripelje iz Celja, vojak Ilija Bogdanovič in vpoklicani vojak Cvetko. Bogdanovič spada pod garnizijo Celje, Cvetko je doma iz Polzele v okraju Celje. Bogdanovič je spremljal Cvetka k njegovemu vojaškemu oddelku v Slov. Bistrici. Ko se je Bogdanovič pogovarjal pri izhodu z neko civilno osebo na železniški postaji, je Cvetko porabil to priliko in zbežal. Bogdanovič mu je klical »stoj«, in ker se Cvetko ni ustavil, je vojak večkrat ustreljal za bežečim. Zadel ga je v roko. Za železniškim magacinom se je Cvetko ustavil, vojak ga je pahnil z bajonetom. Ker se je rekrut umaknil, ga je zadel z bodalom zopet samo v roko. Bogdanovič je začel repetirati puško in jo basati z novimi patroni. Cvetko v strahu, da ga bo Bogdanovič na mestu ustrelil, je zopet skočil v stran in sicer preko železniškega tira. Bogdanovič je oddal za njim strel, ne da bi ga zadel. Onstran železniške proge je Cvetko obstal tik pred naraslo lužo, dvignil roke kvisku in prosil vojaka, naj vendar ne rabi orožja, ker se mu itak popolnoma uda. Bogdanovič se mu je približal s pripravljeno puško ter ga je iz bližine 2 do 3 korakov ustrelil v trebuh. Smrt je nastopila takoj. Očividci — potniki, ki se iz osebnega vlaka opazovali ves dogodek, trdijo, da je Bogdanovič zadel na teleh ležečemu Cvetku še zabodljal z bajonetom. Priče celega žalostnega dogodka so tudi uradniki in uslužbenci južne železnice na postaji Slov. Bistrica. Občinstva se je polotila velika razburjenost. — Cvetko, slaboten mladenič brez orožja, prosi vojaka milosti, se mu popolnoma uda, a vojak ga neusmiljeno in brez potrebe ustrelil, kakor kako žival. . . .

Po odredbi okrožnega zdravnika g. dr. Jagodiča se prepeljali mrtlica z lokalnim vlakom v mesto Slov. Bistrica odkoder ga je vojaštvo spravilo v mrtvašnico. Komanda III. brdskega divizionja v Slov. Bistrici, kateri je pripadel Cvetko, ni obvestila njegovih svojcev o žalostnem dogodku. Tudi zagrebli so ga, ne da bi pravočasno obvestili njegovo družino.

Vprašamo gospoda ministra vojne in mornarice:

1. Ali hoče gospod minister o tem žalostnem slučaju takoj uvesti uradno preiskavo?

2. Ali je istina, da je bilo vojaku Bogdanoviču po njegovih lastnih izpovedi od predpostavljene naročene, da mora Cvetka ustreliti, če bi hotel uiti, sicer ga stane glavo!

3. Ali je gospod minister pripravljen strogo kaznovati vse tiste, ki so zakrivali to ubojstvo?

4. Ali hoče gospod minister dognati, zakaj komanda III. brdskega divizionja v Slov. Bistrici ni poskrbela za primeren pogreb ter ni pravočasno obvestila svojce usmrčenega Cvetka?

5. Ali je voljan gospod minister potrebno odrediti, da se svojem ustreljenega da primerno zadoščenje in znatna gmožna podpora?

Zahtevamo nujnega pismenega odgovora.

Za naše sinove vojake se je doslej edino potegoval v narodni skupščini in pri vojnem ministrstvu naš Jugoslovanski klub. Na parlamentarni seji dne 27. t. m. je odgovarjal na interpelaciji poslanec Brodarja in Zebota gospod vojni minister. Pri razpravi o zboljšanju usode naših fantov-vojakov je po hujšanju slovenskih demokratov in samostojnežev nastal proti našemu klubu, ki se je potegoval za naše fante, tak trušč in hrup kot doslej le malokdaj.

Militarizem je drag, a še nalaga šikane. Gospod poslanec Zebot je povdarjal v svojem govoru v parlamentu sledeče: Militarizem v naši državi je neznošno drag. To čutijo vsi, to čutijo pred vsem naši davkoplačevalci. Ta dragi militarizem naj bi dal našim mladeničem vsaj priliko, da odslužijo svojo vojaško dobo brez nepotrebnega šikaniranja in brez nepotrebnega trpljenja. Ta dragi militarizem z vsemi temi šikanami in nepotrebnim trpljenjem, katero smo opisali že opetovano v interpelacijah, govorih itd., ta sistem, ta način, kako se postopa z našimi fanti, ubija ljubezen do države. — Nebroj vprašanj smo stavili poslanci Jugoslovanskega kluba pa tudi poslanci drugih klubov na gospoda vojnega ministra, naj nam odgovori, zakaj se postopa z našimi mladeniči na tak srednjeveški način. A žalibog dobivamo od gospoda vojnega ministra vedno isti odgovor: «Nastavljeno pitanje odgovoriti ču, čim priberem potrebne podatke». A na te potrebne podatke čakamo in čakamo ne samo oni rok, ki je določen v našem poslovniku, najdalje en mesec dni, na te podatke gospoda ministra čakamo že dva, tri in štiri mesece, a odgovora le ni. Gospodje poslanci, to ni pravilno stališče. Ako bi gospod vojni minister, ako bi oni faktorji, ki nam imajo odgovoriti, vzeli te stvari resno, bi skušali dobiti one podatke, bi skušali dobiti ves material. Toda mi vidimo, da te skrbi ni ne pri gospodu vojnem ministru, ne pri njegovih podrejenih organih. Mi bi prosili gospoda vojnega ministra, da bi v bodoče na vprašanja, ki zadevajo naše ljudstvo, naše mladeniče, gotovo odgovarjal, da bi si oskrbel sigurne in resnične podatke.

Vse dosedanje pritožbe naših poslancev na vojnega ministra so zamanj. Poslanec Zebot je to le povedal v zbornici: Večkrat smo že šli tudi v ono hišo, kateri se pravi vojno ministrstvo, in smo tamkaj prosili gospoda vojnega ministra, smo prosili njegove poročevalce, načelnike in tako naprej, naj se že vendar enkrat ukine vse to, kar je v armadi nezdravega, naj se z našimi fanti ne postopa na tak prostaški način. Gospodje so imeli prijazne besede, stiskali so roko onemu, ki je interveniral z obljubo, da se bo to zgodilo. A zgodilo se ni nič. Dan za dnem prihajajo vedno nove pritožbe in še vse hujše, kakor prejšnje. (Samostojni kličejo: To ni res!)

Slabo vzgojo v podoficirskih šolah je grajal gospod Zebot v zbornici tako le: Da je toliko pritožb o šikaniranju in trpljenju naših vojakov, je predvsem vzrok nepravilna vzgoja v podoficirskih šolah. Jaz vam bom navedel samo en slučaj iz Petrovaradina. Pred kratkim sem imel priliko, da sem z nekaterimi svojimi tovariši obiskal naše fante-vojake v trdnjavi Petrovaradin. In kaj so nam ti fantje tožili? Pravili so, da imajo oni podoficirji, ki pridejo zadnji čas iz podoficirskih šol, čisto nov način kaznovanja za naše fante in to ne samo za vojake iz Slovenije, ampak tudi za one iz Hrvaške in Srbije. (Dr. Kukovec: «Kaj imate vi tam iskati, da greste v vojašnico. Jaz nikdar ne grem v vojašnico!») Vem, da vam to ne ugaja, gospod minister: (Dr. Kukovec: «Treba bi vas bilo zapreti, če greste v vojašnico, ker nimate tam ničesar iskati!» Samostojni in Srbi vpijejo.) Torej nova kazen, ki so jo iznašli v podoficirski šoli, je ta, da morajo vojaki, ki kaj malega pregrešijo — to je prva stopnja te kazni — lajati v peč ali v luč. Postavijo jih v krog okoli peči ali kakega drugega predmeta in morajo lajati pol ure, eno uro ali pa še več. Zadaž za njimi pa stoji batinaši s palicami. Kdor pridno ne laja, dobi batine. To so nam povedali tudi vaši častniki in podčastniki sami. Gospodje poslanci, ali je taka kazen v sedanji moderni dobi, ali je taka srednjeveška kazen: batinanje in lajanje v peč ali v luč na mestu? Prepričan sem, da gospod vojni minister niti sam ne ve, kake stvari se dogajajo v podoficirskih šolah v tem oziru. Jaz bi ga prosil, da bi si te stvari zabeležil in dal podrejenim organom strog nalog, da se take stvari odpravijo.

Naši listi v kasarnah prepovedani. O prepovedi naših listov po vojašnicah je podal gospod poslanec Zebot sledeča vzgleda: O velikonočnih praznikih sta se mudila pri nas dva Slovenca in en Hrvat iz Sarajeva, ki služijo pri konjeniškem polku. Pripovedovala sta sledeče: «V naši garniziji je prepovedano čitati slovenske liste, ki pripadajo SLS organizacijam. Čitati smemo demokratske liste, čitati smemo «Kmetijski list», ne smemo pa čitati vaših, socialnodemokratskih in zemljoradniških listov. (Medklic: To ni resnica!) Oficirji se sklicujejo na navodila, katera dobivajo od svojih predstojnikov. Torej je dokazano, da se je od neke višje strani izdala prepoved, da opozicijski listi, bodisi slovenski ali hrvaški ne smejo v vojašnico.

Pri vojaki odpirajo pisma, ki jih dobivajo naši

vojaki od svojcev. To ravno kar omenjeno postopanje vojaške oblasti je v zbornici odgovoril poslanec Zebot s sledečimi besedami: Eskadronsko pošto posameznih vojakov odpirajo in naši fantje ne dobivajo pošte iz domače hiše in iz domačih krajev. To je starošeško načelo, avstrijsko načelo, katero je med vojno izvajala stara Avstrija, ki je našim fantom zabranjevala čitati naše liste, pisma staršev in drugih. Toda pri odpiranju pism se ne dogaja samo to, da izginijo pisma iz kuvert. Zgodil se je tudi slučaj, da so nekemu vojaku tega polka izginili iz pisma trije dolarji, katere mu je poslala njegova sorodnica za poboljšek. Izginili so pri odpiranju pisma. To je ugotovljeno. (Medklic: Kdo je bil ta vojak?) To se je zgodilo vojaku Francetu Peče iz Ribnice na Dolenjskem.

Glede skrbi za varnost naših fantov-vojakov je povedal gospod Zebot v parlamentu to le: V naši armadi vidimo tudi premalo skrbi za varnost in zdravje vojakov. Da se jim slaba in premalo hrane. Slučaj Bitolj ali pa najnovejši slučaj Maribor nam kažeta, da naše vojno ministrstvo ne skrbi v pravi meri za varnost zdravja, za sigurnost naših vojakov. Vi čutite to sami na lastni koži, kar se je zgodilo v Bitolju, kar se je zgodilo zadnje dni v Mariboru. Podri se je strop na petčlansko družino v dravski vojašnici. Vojaška uprava je bila opozorjena, naj ta strop popravi, a ni nič storila v to svrhu. V Mariboru se je v dravski vojašnici dne 19. aprila t. l. ob 3. uri zjutraj zrušil strop na petčlansko družino, ki se ima zahvaliti le čudnemu slučaju, da so prišli ljudje zraven, ki so oteli to rodbino, ki bi bila drugače vsled malomarnosti vojaške uprave poginila pod razvalinami. Tako skrbi vojaška uprava za varnost življenja posameznikov.

Pritožb vojakov katoličanov se je dotaknil gospod poslanec Zebot v zbornici in povedal gospodu vojnemu ministru: Kot katoliški Slovenci pa moramo povdariti tudi to, da se naši vojaki opetovano pritožujejo, da jim predstojniki ne dovoljujejo, da bi praznovali katoliške praznike. Kadar so pravoslavni prazniki, jih morajo praznovati, a kadar so katoliški, jih ne smejo. Naši vojaki tudi nimajo prilike, da bi šli k svojemu bogoslužju in vršili svojo versko dolžnost. To je rakrana v naši armadi, to je sistem, ki zasluži popolno grajo. Naša sveta dolžnost in pravica je, da kot zastopniki ljudstva branimo naše sinove. Da vam in vladi predložim našo bol, našo zahtevo: Naši fantje-vojaki niso nobeni sužnji, ne sme se jih pretepali, ne sramotiti. Ne trpimo, da bi gladovali, da bi se jih zasramovalo, če so Slovenci in katoličani. Vsega tega ne trpimo in ne bomo trpeli. (Ugovori ministra Pucija in Kukovca).

Zakaj ne uspejo naši poslanci s svojimi pritožbami pri vojnem ministru? Iz zgoraj navedenih notic lahko izprevidi vsakdo, da je naslikal poslanec Zebot v zbornici resnično trpljenje naših fantov-vojakov. Na interpelaciji naših poslancev bi se bil vojni minister tudi udal in odpravil rakrane v naši armadi, a so to preprečili slovenski demokrati in samostojneži. Demokratje in samostojneži so se bali, da bi naš klub žel uspeh, pa so našutali Srbijance, da so pri govorih poslancev Zebota in Brodarja razbijali, kričali in razsajali, predbacivali našim, da ni res, da bi se godilo našim fantom tako, kot slikajo njih usodo naši poslanci. Starši in fantje-vojaki lahko sami presodijo, koliko ljubezni imajo do njih slov. demokrati in samostojne izdajice. Zadevo, kako so samostojni šuntali Srbijance proti našim poslancem, ki so zahtevali zboljšanje žalostne usode naših fantov-vojakov, še bomo natančneje opisali prihodnjič.

Gospodarstvo.

Kapitalistična „Vinaria“ v Ptuj.

Ona sicer pravi, da je delniška družba vinogradnikov. Boljše bi pa bilo, ako bi rekla, da je delniška družba za izkoriščanje vinogradnikov. Do danes še namreč ni dokazano, da bi banke in delniške družbe bile prijateljice kmetijskega ljudstva in revnejših slojev. Pač pa opažamo vsepovsod, da se banke in akcijske družbe vsesavajo kakor deteljna predenica (grinta) v narodno gospodarstvo in da kot pravi paraziti živijo od pridelkov kmetijskih rok in da se hranijo od kmetijskih žuljev. Pogubonosni upliv kapitalizma se opaža na vseh koncih in krajih naše države. Poglejmo si samo položaj na šega žitnega trga, kjer banke in velekapitalistične družbe pokupijo ob času žetve vso razpoložljivo blago in ga potem prodajajo po ogromnih cenah. Poljedelec ali kmet nima od svojih pridelkov nobene koristi, čeravno je on oral, on sejal, on trepetal pred vsakim hudournim oblakom, čeravno je on žel in mlatil. Trpijo pa tudi vsi tisti, ki morajo žito, moko kupovati. To so razni sloji našega naroda: državni uradniki, učitelji, fabriški delavci, viničarji t. d. Oni morajo to blago drago plačevati, razlika med kupno in prodajno ceno, dobiček, pa ostane banki, akcijski družbi. Da ima Jugoslavija kot agrarna država tako neznošno visoke žitne cene, je v prvi vrsti kriva spekulacija bank in akcijskih družb.

Slovenski kmetijski vinogradniki še do danes niso občutili blagodara vinarskih akcijskih družb in delovanja bank na tem polju. Ptujška „Vinaria“ hoče začeti. Gnezdo si je dobro izbrala. Ležeča med slovenskimi, haloškimi in ljutomerskimi goricami misli, da bo v kapitalistični ljubezni objela vse vinogradnike. Pa ne bo šlo. Naši vinogradniki nočejo iti v nastavljen kapitalistično past, čeravno je „Vinaria“ poslala svoje prospekte vsem denarnim zavodom Slovenije. Vsi vedo, da je vsako kapitalistično podjetje zmožno na podlagi svojih milijonov („Vinaria“ zviša svoj kapital na 10

milijonov kron), da nakupi ob času bratve in tudi pozneje velike množine mošta ali vina po najnižji ceni od revnih in najrevnejših vinogradnikov, ki rabijo brez-pogojno denar za gotovo življenje in plačevanje davkov. V velikih sodih in kletah se potem to vino pod nadzorstvom kapitalističnih državnih vinarskih strokovnjakov sezori in tvori konkurenčno maso napram drugim vinom. Vsled cenega nakupa pa se bodo cene ostalih vin stalno pritiskale k tlom, in posameznim vinogradnikom ne bo več mogoče konkurirati z milijonskim kapitalom. „Vinaria“ bo seveda tudi nastavila cel roj vinskih agentov. Ti bodo hodili od kmetov do kmetov, od trgovca do trgovca ter mu ponujali svoje blago na podlagi prinešenih vzorcev. Tako se bo polagoma zgodilo, da bodo začeli izostajati kupci naših vin. Do sedaj so prišli trgovci in krčmarji na deželo, na kmete, kakor smo dejali, in so tukaj kupovali po dnevnih cenah direktno od vinogradnikov. Odslej bo drugače, ako zavladajo milijoni. Postali bomo hlapi kapitala.

Edino sredstvo, da se rešimo kapitalističnih kug, so kmetijske zadruge. Kakor smo se pred 30 leti rešili po tom naših kmetijskih posojilnic raznih oderuhov, tako moramo sedaj potom gospodarskih zadrug rešiti izmognavost po kapitalu delniških družb. Boj ne bo več tako težek, kakor nekdanj, ker že imamo mogočno organizacijo — Zadržno Zvezo v Ljubljani in Glavni Zadržni Savez v Beogradu.

Kmetijska podružnica Maribor in okoliš ima v nedeljo, dne 14. t. m., v učni dvorani vinarske in sadjarske šole občni zbor z naslednjim v. poredom: 1. Poročilo načelnikovo. 2. Pregledovanje računa. 3. Volitev novega odbora. 4. Volitev delegatov za občni zbor Kmetijske družbe. 5. Predlogi za delokrog podružnice in za glavno skupščino. 6. Poučno ogledovanje vinarske in sadjarske šole. Začetek ob 9. uri. Vsi udje podružnice se naj bodo vabijo, da se udeležijo zborovanja. Nima samo podružnice dolžnosti do članov, imajo jih tudi ti-le do podružnice; ena izmed njih je, da se odzovejo, kadar jih odbor vabi. — Odbor.

Prvi plemenski sejm za biko v St. Jurju ob juž. železnici se je vršil dne 19. aprila 1922. Prignalo se je skupno 21 bikov in sicer v starosti 3—6 let, 11 v starosti 1 en četrt do 2 let in 5 pod enim letom. Stevilo dogona je z ozirom na posledice suše bilo zadovoljivo. Kakovost bikov je bila v splošnem dobra, nekateri posestnikov (Mastnak, Frece, Rozman, Ocvirk) se lahko klasificirajo s prav dobro. Vendar bo pa v prihodnosti treba še dosti dela za izjednačenje tipa. Na tem plemenskem sejmu se je nakupilo za lanskoletne prošnje pri Kmetijski družbi 7 plemenskih bikov. Cene so se ravnale po kakovosti in pokolenju in se bile povprečno 10—15 odstotkov višje kakor so sedanje običajne mesarske cene. Najvišja kupna cena je bila 15 tisoč 600 kron, najnižja pa 7.500 kron. To prireditel, ki je prva v Sloveniji, je obiskalo veliko število interesentov in kupcev iz vseh okrajev, kjer se redi pšenično-sivo govedo. Če bi bilo zadosti pripravnega materiala, bi se bilo lahko sklenilo vsaj še petkrat toliko kupčij kakor se je. Iz tega se jasno kaže, da so take prireditve v prihodnosti za naše živinorejce velikega pomena. Vsekakor je napravljen prvi korak in upati je, da bo pri drugi prireditvi prihodnje pomlad zadostno materiala na razpolago. Prijetno iznenađenje smo bili nad prostovoljnimi prigonom krav in telic; obiskovalci so s tem dobili verno sliko kravjega materiala. To delo je organiziral živinorejski odsek kmetijske podružnice v St. Jurju ob juž. ž. Prignanih je bilo 54 krav in 17 telic. Splošen vtis je bil, da je podlaga za vzrejo dobrih bikov primerna. Živinorejski nadzornik Zidanšek je imel kratek pouk o nadaljnjem delu. Priporočal je, da izbira živinorejski odsek najboljših molznice, jih zaznamenuje in vpiše v matično knjigo; potomci od teh odbranih živali naj se redijo vsi za plemo. Za te krave naj se odberejo najboljše biki. Uvede naj se poskusna molza in gospodinje naj se ne ustrašijo, vsakih 14 dni zmeriti mleko od vsake krave in to v mlečni zapisnik zapisati. Le tedaj, ko bomo imeli o pokolenju vzrejenih bikov zanesljive podatke, smemo računati, da bo kupec zadovoljen in bo rad segel globeje v žep. Solidno in vstrajno delo se povsod ceni, tudi tukaj bo in mora prinesiti uspeha. H koncu so se razdelile nagrade, ki jih je dovolila pokrajinska uprava, oddelek za kmetijstvo v Ljubljani za dobro vzrejo bikov in sicer štiri po 200 dinarjev in dve po 100 dinarjev. S to prireditvijo je napravljen prvi korak k osamosvojitvi glede nabave plemenskih bikov. Je to še le začetek. Živinorejci, ne ustrašite se zgoraj začrtanega dela; zavest, da delamo za pravi potranji napredek naše mlade domovine, naj nam bo zvezdovodnica.

Zivinska kuga v naših obmejnih državah. V naših sosednjih državah, kot v Madžarski, zlasti v Rumuniji je začela v zadnjih tednih razsajati goveja kuga, ki je v teh državah povzročila že milijonsko škodo. Uvoz živine iz Madžarske in Rumunije v našo državo je začasno prepovedan.

Na svinjski sejm v Maribor dne 28. aprila 1922 se je pripeljalo 135 svinj in dva kozlička. Cene so bile sledeče: Mladi prašiči 5—6 tednov stari 400—600 K, 7—8 tednov stari 600—900 K, 3—4 mescev stari 1000—1100 kron, 4—6 mescev stari 1300—1400 K, 8—10 mescev stari 1500—1600 K. Pol pitane mrtve teže 1 gk 66 kron, plemenske, 1 leto stare komad 2000—2100 K. Kozlički komad 220 K.

Uporaba umetnih gnojil

(Nadaljevanje).

Kalijeva umetna gnojila.

Kalijeve soli se kopljejo v Nemčiji in sicer v Meklenburškem, Thüringiji in drugih krajih 200—700 metrov pod zemljo. Koplje se ta zelo različne soli, v glavnem pa kalijit, Carnalit in Silvinat.

Kako izgledajo? Vse te soli imajo podobo dobelozrnate ali rjavkaste. Na zraku vsrkavajo vlago in se strdijo. Zato se morajo shranjevati le na zelo suhih prostorih, sicer postanejo trde kot kamen.